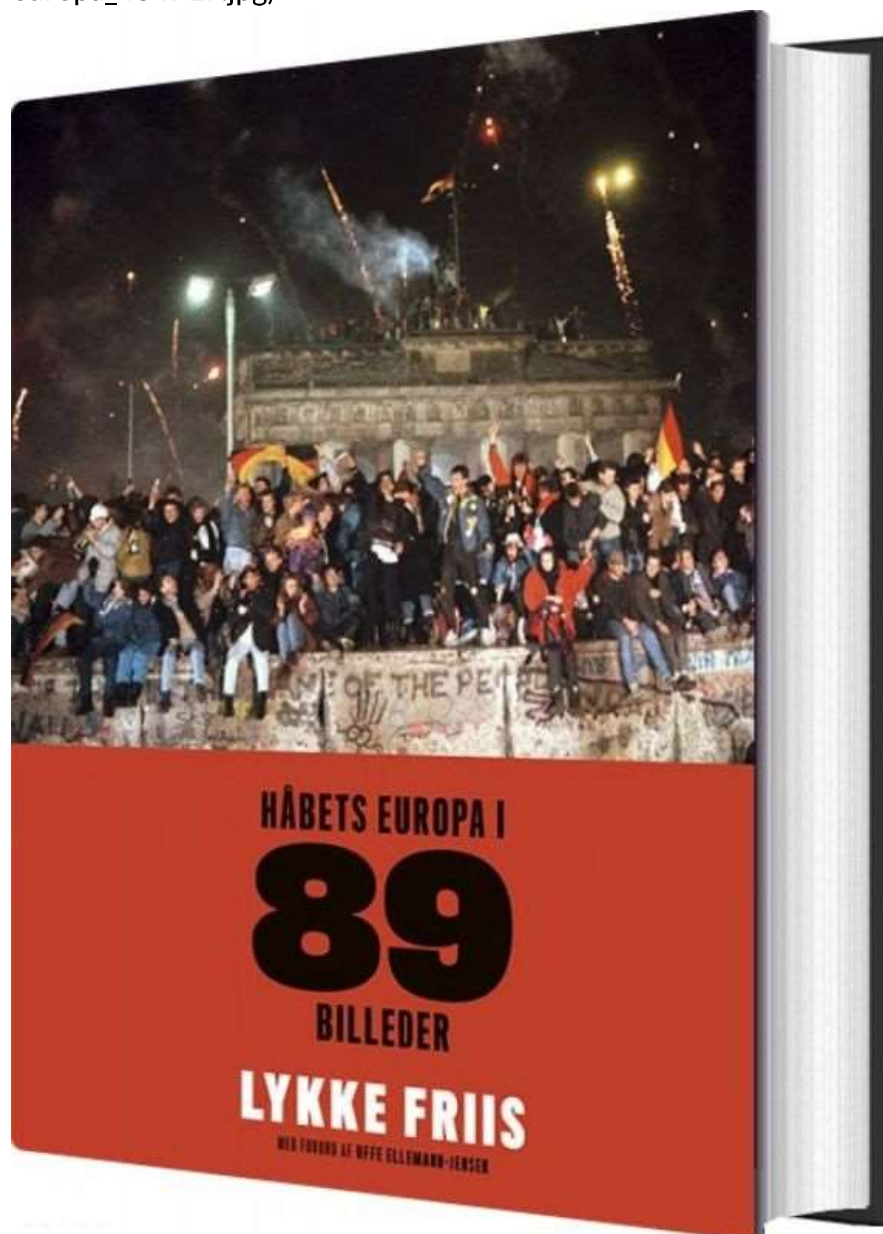

Militærhistorie

Håbets Europa i 89 billeder

(https://krigsvidenskab.dk/application/files/8015/7926/7479/haabets-europa_434717.jpg)

(https://krigsvidenskab.dk/application/files/8015/7926/7479/haabets-europa_434717.jpg)

()

Titel: Håbets Europa i 89 billeder**Forfatter:** Lykke Friis**Forlag:** Gyldendal**Sider:** 272 illustreret;**Vejl. Pris:** 299,95 kr.

Anmelder: Simon Papousek

Rating: 3

I perioden 6.-22. september 2019 gennemførtes festivalen Golden Days, der i år havde 30-året for Murens fald som tema. I denne sammenhæng udgav forlaget Gyldendal den obligatoriske grundbog eller guidebog til festivalen, og bogen kan sagtens læses, uden at man nødvendigvis nåede at gæste festivalen.

Lykke Friis er tidligere minister for Venstre, prorektor for Københavns Universitet og fan af fodboldklubben Bayern München. Derudover er hun forfatter til en række bøger, flere af disse handler om Tyskland, og hun er i dag korrespondent i Tyskland for Berlingske Tidende. Det tyske ligger altså Friis nært, og det er også Tyskland der er omdrejningspunktet i bogen *Håbets Europa i 89 billeder*.

Bogen er disponeret således, at der indgår 89 billeder der alle på en eller anden måde kan knyttes til Murens fald, eller tømmerbrødet i øst, eller afslutningen på Den Kolde Krig, eller hvad vi nu skal kalde begivenheden. For Murens fald er symbolet på afslutningen på blokodelingens Europa, som prægede så mange mennesker i vest og øst i så lang tid. Muren er et absurd bygningsværk i sin konkrete form. Tænk sig, at indkapsle en by med en mur, som er de italienske bystater værdig. Sidstnævnte viste sig særdeles effektive når pestepidemier brød ud, så man kunne regulere og

kontrollere hvem og hvad der kom ind i byen. Den samme funktion havde Berlinmuren, og Berlin blev en slags frontlinje under Den Kolde Krig. Og da befolkningen i begge bydele i november 1989 enten gik igennem Checkpoint Charlie eller kravlede op på muren og begyndte at hamre den i stykker, var spillet ude for det fungerende politiske system i øst. Mange frygtede, at Murens fald og demonstrationerne og det folkelige pres i hele Østeuropa, ville eskalere på samme vis, som de scener der på samme tid udspillede sig på den Himmelske Fredsplads i Kina. Men myndighedernes reaktion udeblev i Europa, og der blev ikke skudt ved grænserne.

Murens fald og Berlin er centrum for *Håbets Europa i 89 billeder*, hvorfra der udgår fortællinger om, hvad der skete i de andre lande i Østeuropa. Helt centralt står Lech Walesas bestræbelser i Polen, som var det sted hvor tøbruddet med en vis rette kan siges at være påbegyndt. Walesa viste, at det *kunne* lade sig gøre at kaste det kommunistiske åg fra sig. Selvom det tog tid. Den engelske historiker Timothy Garton Ash fortalte den tjekkiske systemkritiker Vaclav Havel, at det tog Polen 10 år at gennemføre revolutionen, mens det i DDR tog ti uger, og i Tjekkoslaviet blot ti dage (s. 142).

Bogen fletter udviklingen i Polen, Tyskland, Ungarn og Tjekkoslaviet godt sammen, med enkelte afstikkere til Rumænien, Jugoslavien og Bulgarien, mens Albanien som eneste undtagelse ikke omtales. Overordnet står Sovjetunionen som en væsentlig medspiller til tøbruddet, men som måske ikke har fået den fremtrædende rolle som det måske har fortjent for udviklingen i Østeuropa.

Detaljeringsgraden af revolutionen er høj, og når sin naturlige afslutning med indførelsen af frie valg. Dernæst følger de to sidste kapitler som blandt andet drejer sig om Golfkrigen – den første udenrigspolitiske lakmusprøve for den frie verden, der pludselig var blevet meget større – Borgerkrigen i Jugoslavien, en smule om Sovjet, situationen i Baltikum og ikke mindst Tysklands genforening. Her er det mærkeligt, at Borgerkrigen i

Jugoslavien ikke fylder mere end den gør i denne bog. Der er afsat sider til tiden efter 1989, ikke alverdens sider - bevares – men netop Borgerkrigen i Jugoslavien burde efter min vurdering fylde langt mere. Denne krig beviste, at Europas frihedsdrømme, demokratiet som politisk filosofi, rummeligheden og ikke mindst respekten for dem, der havde levet afsondret og isoleret fra de vilkår, som vesten tog mere eller mindre for givet, hvilede på et grundlag, som krævede en kompliceret opmærksomhed. En opmærksomhed, som ikke kun kunne gives ved at skyde et ordentlig læs kroner, pund og D-mark ind i Østeuropa. Men i det hele taget, at forstå dem der kom fra Østeuropa, hvad enten det var som flygtninge fra krig eller som tilflyttere.

I dag skal Europa og EU forstå den flygtningestrøm, som ikke mindst har præget Middelhavsområdet, og derved trækkes der en linje op til vore dage, hvor Europas samarbejde er under pres. Både af en flygtningestrøm fra syd, som ingen i Europa åbenbart har forudset, og som derved stiller Europa i nøjagtig samme situation som Lykke Friis skriver i indledningen på side 21:

”Endelig hører det med, at som allerede antydte, at ingen ved årsskiftet 1988/89 kunne forestille sig Murens fald og Sovjetunionens sammenbrud. Vesten var derfor så uforberedt på begivenhederne, at den hverken kunne trække en drejebog eller en større vision op af skrivebordsskuffen.”

Reaktionen er pigtråd, genoprettelse af grænsebevogtning og det famøse og distancerende 'hjælp i nærområderne'. På den anden side er reaktionen samtidig en vilje til at hjælpe, private initiativer og tvungne samarbejder mellem Italien og Libyen, alt i mens EU tygger på løsninger. Det er et fint træk af Friis, som sætter vores egen europæiske selvtillid i perspektiv ved at trække historiske paralleller til tiden umiddelbart før murens fald, og det gør hun ganske fint.

